

ปัญหาสุขภาพแพะและข้อมูลเพื่อประกอบการวินิจฉัยเบื้องต้น

โดยทั่วไป อาจแบ่งปัญหาสุขภาพแพะ ได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ตามสาเหตุที่มาของปัญหาสุขภาพหรือโรคที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาจากพยาธิภายใน ปัญหาจากสารอาหารไม่สมดุลย์การจัดการด้านอาหารไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสม และปัญหาโรคติดเชื้อหรือโรคระบาด การแบ่งกลุ่มเพื่อให้ทำความเข้าใจถึงสาเหตุหลักได้ง่าย แต่ในความเป็นจริง หลายๆ ครั้ง ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาร่วมกัน จึงควรทำความเข้าใจและแก้ที่ต้นเหตุเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีกในอนาคต ทั้งนี้ ปัญหาสุขภาพ 3 กลุ่มหลัก สามารถอธิบายและยกตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

1. ปัญหาจากพยาธิภายใน

พยาธิภายในโดยเฉพาะในทางเดินอาหารและลำไส้อาจแค่ทำให้สัตว์ชนิดอื่นๆ อ่อนแอ ผอมแห้ง แต่สำหรับในแพะ กลับเป็นสาเหตุหลักให้แพะตายเป็นจำนวนมาก พยาธิภายในที่สำคัญในแพะ ได้แก่ พยาธิตัวกลมในกระเพาะ พยาธิตัวดีด พยาธิใบไม้ตับ และเชื้อบิด โดย พยาธิฮีมอนคัสซึ่งเป็นพยาธิตัวกลมอยู่ในกระเพาะเป็นพยาธิที่ก่อปัญหาที่สุด

2. ปัญหาจากสารอาหารไม่สมดุลย์การจัดการด้านอาหารไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสม

แพะเป็นสัตว์ที่กระเพาะเช่นเดียวกับโค แพะกินหญ้าและใบไม้เป็นอาหารหลัก แต่ระบบการเลี้ยงในปัจจุบัน ที่เร่งให้แพะมีโครงสร้างใหญ่ โตเร็ว น้ำหนักดี ในเวลาและการลงทุนที่จำกัด โดยการใช้อาหารสำเร็จรูปหรือผลพลอยได้จากการเกษตรต่างๆ เช่น กากปาล์ม กากถั่ว มันเส้น ฝั้ว และอื่นๆ ซึ่งหาได้ง่าย ในขณะที่มีหญ้าและใบไม้เพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย ลักษณะการให้อาหารเช่นนี้โดยไม่ได้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสม หรือปริมาณที่ให้ไม่เพียงพอ หรือการเปลี่ยนแปลงสูตรอาหารอย่างฉับพลัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ทำลายจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในทางเดินอาหารมีผลต่อระบบการทำงานทุกระบบภายในร่างกาย ทำให้แพะเกิดปัญหาสุขภาพหลายๆ อย่างตามมา เช่น ครรภ์เป็นพิษ ภาวะเลือดเป็นกรด ใช้น้ำนม ขาดวิตามินบี 1 นิว เป็นต้น

3. ปัญหาโรคติดเชื้อหรือโรคระบาด

เช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น มีเชื้อหลายชนิดที่สามารถก่อโรคในแพะตั้งแต่ไม่รุนแรงจนถึงทำให้ถึงแก่ชีวิต รวมทั้งบางโรคติดต่อสู่คนละสัตว์อื่นได้ ตัวอย่าง โรคติดเชื้อที่สำคัญ หรือโรคติดเชื้อที่พบได้บ่อยในแพะ ได้แก่ บรูเซลลา เมลิออยโดสิส วัณโรคเทียม ปอดบวม เต้านมอักเสบ ปากและเท้าเปื่อย แผลปากเปื่อยพุพอง เป็นต้น

เกษตรกรที่มีประสบการณ์และความรู้ อาจสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง เกษตรกรที่รวมกลุ่มกัน อย่างเข้มแข็งอาจขอคำปรึกษาจากเพื่อนๆ และได้รับคำแนะนำในการแก้ปัญหาได้ และสามารถขอคำปรึกษาจากสัตวแพทย์ ทั้งนี้ ควรจดบันทึกข้อมูลที่จะช่วยประกอบในการวินิจฉัยโรค ถ่ายภาพ คลิปวิดีโอ แสดงลักษณะอาการของแพะป่วย เหล่านี้ก็อาจเพียงพอในการวินิจฉัยโรคได้ แต่บางครั้งข้อมูลนี้ยังไม่เพียงพอสำหรับการวินิจฉัย จำเป็นต้องส่งตัวอย่างสัตว์ป่วย ตาย มาทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อการหาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

ข้อมูลเพื่อประกอบการวินิจฉัยเบื้องต้น

ข้อมูลตัวแพะ

เพศ พันธุ์ อายุ ประเภท เช่น แม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ ขุน สถานะ เช่น อายุการตั้งท้อง การคลอด การเลี้ยงลูก ในแม่พันธุ์ จำนวนแพะในฟาร์มแยกตามประเภท เช่น แม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ แพะรุ่นทดแทน ลูกดูดนม ขุน

ข้อมูลการจัดการ

ระยะเวลาที่เริ่มเลี้ยง ลักษณะโรงเรือน การนำแพะใหม่เข้าฟาร์ม โปรแกรมวัคซีนและการถ่ายพยาธิ ชนิด และลักษณะการให้อาหาร น้ำที่ใช้เลี้ยง ประเภทการเลี้ยง เช่น รีดนม ขุน จำหน่ายพันธุ์ ชนิดสัตว์ที่เลี้ยงร่วมกันในฟาร์ม

ข้อมูลประวัติการป่วยการรักษา

วันที่เริ่มป่วย ระยะเวลาป่วยถึงตาย ประเภทและสถานะของแพะที่ป่วย-ตาย จำนวนที่ป่วย-ตาย อาการที่พบและภาพถ่าย คลิปวิดีโอ ประกอบ การรักษาที่ได้ดำเนินการ ลักษณะที่พบจากการผ่าซากสัตว์ตาย

อย่าใจเย็นจนต้องสูญเสียแพะจำนวนมาก หากแก้ไขด้วยตนเองแล้วไม่ได้ผลควรรีบปรึกษาสัตวแพทย์ เพื่อค้นหาสาเหตุและแนวทางการรักษาและป้องกันทำให้สามารถแก้ปัญหาที่พบและหรือป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต

ติดต่อสอบถามขอรับคำปรึกษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ตอนบน

075-770128-9 ต่อ 200-202

vrd_sp4@dld.go.th

<https://www.facebook.com/vrdsp/>

